

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
www.philosophical-research.org

Απόστολος Πιερρής

I. *Συναντήσεις Σπάρτης*

Υπό την Αιγίδα του Δήμου

Μεσοπερίοδος Θέρους 2021
Εκδηλώσεις Παρασκευής 20 – Κυριακής 22
Αυγούστου

II. Β' Χωρολογική Εκδρομή Μεσοπεριόδου
Συνάντηση Παρρασίας και Φιγαλείας
στο Υπομόχλιο του Ελληνισμού

27 – 31 Αυγούστου

2021

(Έτος επετειακό συμβολικό
2.500 χρόνων από την Μάχη των Θερμοπυλών
και 200 από την Επανάσταση των Παλληκαριών)

I

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Η Μάχη των Θερμοπυλών έγινε την επομένη της νύχτας όπου οράται πανσέληνος το φεγγάρι. Τότε ετελούντο τα Ολύμπια. Την δεύτερη ημέρα μετά την μάχη (τρίτη κατά την αρχαία συμπεριληπτική αρίθμηση) Λακιάδες παρουσιάσθηκαν στον Ξέρξη “βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι”, και ερωτηθέντες τί πράττουν οι Έλληνες και δεν βρέθηκαν στην μάχη, απήντησαν ότι εορτάζουν τα Ολύμπια και θεώνται αγώνα γυμνικό και ιππικό (Ηρόδοτος, Θ, 26). Την προηγούμενη ημέρα έγινε η σκηνοθετημένη κατά την εντολή του Ξέρξη επίδειξη των πεσόντων του Ελληνικού και Περσικού στρατού (Θ, 24-25). Η προτεραιότητα ήταν η ημέρα της μάχης, η 13^η του τρίτου σεληνιακού μήνα, που φέτος πέφτει στις 21 Αυγούστου. (Πανσέληνος λογίζεται στην νύχτα που φαίνεται γιομάτο το φεγγάρι, εφέτος το βράδυ της 22ας προς την 23^η, το δε αρχαίο ημερονύκτιο αρχίζει με την δύση του ήλιου).

Φέτος λοιπόν η Μάχη των Θερμοπυλών έγινε και εορτάζεται στις 21 Αυγούστου. Οι αρχαίοι πρόγονοί μας λογάριζαν τους μήνες σεληνιακούς και τα χρόνια ηλιακά. Τα συμβάντα συνεπώς ταυτοχρονιζόντουσαν με την φάση της σελήνης ημερομηνιακά και την περίοδο του ήλιου ενιαύσια και εποχιακά. Γι αυτό όλες οι επέτειοι και εορτές ήσαν «κινητές», όπως για τους νεώτερους το Πάσχα και οι συνηρτημένες εορτές.

Για τις Θερμοπύλες και το αποκαλυπτικό νόημα της Μάχης δείτε τις υπό έκδοση μελέτες μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, τμήμα «Δωρικές Μελέτες»:

- 1/ Το Νόημα των Θερμοπυλών
- 2/ Για τις Θερμοπύλες
- 3/ Διάκριση και Δια-κριτική: Σπαρτιατικά Ζητήματα με Αφορμή τον Εορτασμό των Θερμοπυλών.

Φέτος ο εορτασμός έχει πολλαπλή συμβολική σημασία: είναι τα 2500 χρόνια από την Μάχη των Μαχών. Μια ήττα ενδοξώτερη νικών γιατί είναι η νίκη του κάλλους της αιωνιότητας απέναντι στην ισχύ του χρόνου. Ήττα αισιώτερη για τον Απόλλωνα από την νίκη των Πλαταιών.

Για τον εορτασμό του Δήμου έχω καταρτίσει ένα ειδικό πρόγραμμα διαλέξεών μου, με τον τίτλο:

***Έρευνες για την Λακεδαιμόνια Κατανόηση των Θερμοπυλών
ΜΟΡΦΗ
Η Αλήθεια και το Κάλλος της Σπάρτης***

Επισυνάπτω το Πρόγραμμα σε συνημμένο. Θα πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Δήμου κατά σειρά εν καιρώ. Η πρώτη ομιλία της σειράς θα γίνει την Κυριακή, όλο δε το τριήμερο θα είναι αφιερωμένο στην μεγάλη φανέρωση της Δωρικής Ιδέας, που χρησιμοδότησε ο ίδιος ο Απόλλων από το Μαντείο των Δελφών. Οι Σπαρτιάτες, όπως πάντα για τα δημόσια θέματα, ζητούν χρησμό για τον πόλεμο. Και η Πυθία αποφθέγγεται σε μεγαλόπρεπα επικά εξάμετρα:

*ὕμῖν δ' , ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἄνδράσι Περσεΐδῃσι
πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέους δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῆϊ φθίμενον Λακεδαίμονος οὔρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἔφημι
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.
(Ηρόδοτος, Η, 220, 4 = No. 100 Parke-Wormell)*

Ἡ θα παρθεῖ η Σπάρτη ἢ θα πεθάνει βασιλιάς της. Γιατί ο Ξέρξης έχει το μένος του Διὸς και δεν τον συγκρατεῖ η αντίδραση οὔτε των ταύρων οὔτε των λεόντων, οὔτε των Πελασγικῶν και Ιωνικῶν φύλων η χθόνια ισχύς οὔτε

του Δωρισμού η ακαταμάχητη ρώμη. Το πνεύμα του Απόλλωνα εννοεί ότι το μόνο που υπερβαίνει την Δύναμη της Κυριότητας είναι η τελειότητα του κάλλους προσφερόμενη σε «άχρηστη» θυσία. Το τέλος (τέρμα) φθάνει με την επίτευξη του τέλους (τελειότητας, δηλ. κάλλους και αλήθειας, γυμνώσεων αμφοτέρων του όντος). Δεν έχει σημασία και δεν παίζει ρόλο το τί γίνεται στον χρόνο τότε, η επιτυχία είναι το ίδιο άσχετη όσο και η αποτυχία στις κοσμικές επιδιώξεις. Γι αυτό ο Ξέρξης θύμωσε πάνω από όλους με τον Λεωνίδα (Ηρόδοτος, Η, 238).

Οι 300 δεν λογαριάζουν τον θάνατο γιατί έχουν την πλέρια ζωή της τελειότητας. Το «τέλος» σε κάνει θεό. Υπάρχουν ως ιδέες στον χρόνο. Ο χρόνος δεν θίγει, ούτε καν αντιτίθεται στην αιωνιότητα, γιατί είναι η αιωνιότητα ξετυλιγμένη, είναι η φανέρωση της αιωνιότητας. Και οι Σπαρτιάτες είναι ιδέες, όντας τέλειοι στο σώμα και στο πνεύμα, «καλοί» στην ενότητα σώματος και πνεύματος, διαμορφωμένοι σε ζων κάλλος με γυμναστική και ποίηση. Γιατί αλήθεια είναι η ομορφιά του πνεύματος και κάλλος η αλήθεια του σώματος, η δε ταυτότητα κάλλους και αλήθειας συνιστά την ουσία της ύπαρξης. Ο Απόλλων, πρωθήβης του τέλους, είναι πάγκαλος και πάνσοφος: στο τέλος θα γίνει πάντα το τέλος.

Σωστά το συνέλαβε ο ρωμαντικός νεαρός ποιητής σε κλασσική μορφή:

Beauty is truth, truth beauty, - that is all

Ye know on earth, and all ye need to know.

John Keats, *Ode on a Grecian Urn*, V, 49-50

[Η αμέριμνη εορτή του βίου εν τελειότητι αποτελεί την Απολλώνιο Διαθήκη. Cf. Πίνδαρος, Frr. 2-3 Maehler; Πλούταρχος, *Παραμυθητικός προς Απολλώνιον*, 109 A-B. Και παράβαλλε την ιστορία του Κλέοβι και Βίτωνα με τα εν Δελφοίς αγάλματα].

Ο Κούρος του Κάλους είναι ιερό ανάθημα και ταφικό μνημείο, αρχέτυπο πολεμικής αρετής και σύμβολο ανδρότητας, ίνδαλμα αγωνιστικό και ορχηστικό, ιδέα της αλήθειας και τέλος της ύπαρξης, ουσία του όντος και θεία επι-φάνεια. Ο Κούρος της τέχνης και ο Κούρος της ζωής είναι αγάλματα του Απόλλωνα, στα οποία χαίρει ο θεός αναγνωρίζοντας την εικόνα του.

Η πρώτη συνεισφορά μας στον εορτασμό της νικηφόρου ήττας είναι το πρόγραμμα του τριημέρου που διαρθρώνεται ως εξής:

A.

Η Απολλώνια πνοή φυσάει πάνω σε ένα φαλλικό σύμβολο (πρωτοδωρικός θεός, Αγνιεύς), και ο Φαλλός της Βιάζουσας Δύναμης μεταμορφώνεται στον Κούρο του Κάλλους. Πνέει πάνω σε ένα δαίμονα του ενιαυτού Κάρνο, έφορο του οργασμού του Κριού και του πλούσιου Τρυγητού τον Αύγουστο και τον κάνει Κάρνειο Απόλλωνα μετασχηματίζοντας τελετές ευετηρίας σε ανδρείες γυμνικές και πολεμικές εορτές (Κάρνεια). Ερωτεύεται έναν άλλο δαίμονα του ενιαυτού, τον νεαρό θεό θνήσκοντα και ανιστάμενο πνεύμα της περιοδικότητας, και ταυτίζεται μαζί του «σκοτώνοντάς» τον (Υάκινθο και Υακίνθια). Μετατρέπει στρατιωτικές επετείους και μνήμη ηρωικώς πεσόντων σε παιδιά γυμνών αγοριών ορχουμένων και παιανιζόντων (Γυμνοπαιδιαί).

Την πρώτη ημέρα λοιπόν θα αναλύσω αυτήν την Απολλώνια συναρπαγή στην Σπάρτη σε όλες τις θρησκευολογικές καταλήψεις της, αυτήν την υπαρξιακή ανάσα που φυσάει το κάλλος από την πλησμονή της τελειότητάς του, και αναπνέοντάς την υπάρχουμε και ζούμε το «τέλος» της αωνιότητας, - κατά την Δωρική ερωτική εννοιολογία του Αΐτη και του Εισπνήλα.

Θεματικός τίτλος της ομιλίας μου είναι:

*Οι Εορτές και η Αιωνιότητα του Απόλλωνα -
Γυμνοπαιδιές και Θερμοπύλες*

[Για τις Γυμνοπαιδιές δείτε στον ιστότοπο, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»:

1/ Έρευνες στον Σπαρτιατικό Τρόπο Βίου και την Βιοθεωρία του.

Λακεδαίμων Εορτάζουσα, II. Γυμνοπαιδιαί

- 2/ Επίλογος για τον Σπαρτιατικό Τρόπο Βίου από τις Λακεδαιμόνιες
Γυμνοπαιδιές
- 3/ Απο-καλύψεις για τις Γυμνοπαιδιές
- 4/ Δυο Εκδηλώσεις στην Σπάρτη για τις Γυμνοπαιδιές
- 5/ Μορφολογία και Ύφος Αρχαϊκής Λακωνικής Πλαστικής,
II. Γυμνοπαιδιαί και οι ορειχάλκινοι «Θυρεατικοί» Παίδες
- 6/ Ο Χαρακτήρας της Δωρικής Ταυτότητας του Ελληνισμού
XVI. Οι Θυρεατικοί Στέφανοι και ο Απόλλων-Ζεϋς του Ugento
Μορφολογία και Συμβολισμός].

*

Η εκδήλωση θα γίνει την Παρασκευή 20 Αυγούστου, στις 8.30 το βράδυ.

Τόπος συμβολικής σημασίας η αίθουσα συνεδριάσεων του Παλαιού Δημαρχείου στην Κεντρική Πλατεία.

B.

KAPNEIA

Το Σάββατο, 21 Αυγούστου, το βράδυ στις 9.30, θα πραγματοποιήσουμε το καθιερωμένο Συμπόσιο για τα Κάρνεια, τα οποία φέτος τελείωναν την επομένη. Ήταν 9ήμερος εορτή, από 7^{ης} μέχρι 16^{ης} του τρίτου (σεληνιακού) μήνα του καλοκαιριού (μονοήμερες αποκλίσεις συμβαίνουν λόγω της μη απόλυτης ταύτισης σεληνιακών φάσεων με το πολιτικό σεληνιακό ημερολόγιο των εναλλάξ 29 και 30 ημερών). Η πανσέληνος αυτόν τον καιρό συμβαίνει στις 22 Αυγούστου, ώρα 15.01.

[Για τα Κάρνεια δείτε στον ιστότοπο, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»:

1/ Κάρνεια Ιερομηνιακά

2/ Για τα Κάρνεια

3/ Ολύμπια και Σπάρτη: Ιδέα και Πραγματικότητα της Δωρικής Ουσίας
του Ελληνισμού

4/ Για τα Κάρνεια πάλι].

Γ.

Την Κυριακή, επιστέγασμα του τριημέρου των Θερμοπυλών, θα αρχίσουμε την ανάπτυξη του ειδικού Κύκλου αφιερωμένου στην Μάχη, με τον προαναφερθέντα γενικό τίτλο:

*Έρευνες για την Λακεδαιμόνια Κατανόηση των Θερμοπυλών
ΜΟΡΦΗ*

Η Αλήθεια και το Κάλλος της Σπάρτης

Στην πρώτη προλογική διάλεξη θα μιλήσω κατά το επισυναπτόμενο Πρόγραμμα στο θέμα:

*Η Τρίτη Κοσμοϊστορική Επανάσταση
και το «Τέλος» της Ιστορίας*

[Επαναλαμβανόμενο εστιακό ζήτημα και πολλαχώς εξεταζόμενο στις μελέτες μου αποτελεί η Δωρική ουσία του Ελληνισμού, ως τρίτης και τελειωτικής Επανάστασης προς πραγμάτωση του ανθρώπινου «τέλους». Δείτε passim στις σχετικές πραγματείες του ιστότοπου].

*

Η ομιλία θα γίνει την Κυριακή 22 Αυγούστου, 8.30 το βράδυ, στην αίθουσα συνεδριάσεων του Παλαιού Δημαρχείου, στην Κεντρική Πλατεία.

II

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

**ΧΩΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ
ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ**

**Μεσοπερίοδος 2021
Δεύτερη Διοργάνωση**

*Συνάντηση του Λούσιου, του Λύκαιου,
των Βασσών και της Νέδας*

27 – 31 Αυγούστου 2021

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Η πολυσήμαντη περιοχή μεταξύ Λούσιου και Νέδας, Μίνθης και Λυκαίου, αποτελεί το δυναμικό υπομόχλιο του πολιτισμικού Ελληνισμού. Σε ένα τοπίο ιδιαίτερης ομορφιάς, πολύτροπης ενότητας, άγριου ειδυλλίου και ανήσυχης ηρεμίας, συντίθενται μαγικά η αρχέγονη θρησκειολογία της χθόνιας γονιμότητας, στην τερατώδη, δαιμονική και δυναμερή όψη της (Μέλαινα Δήμητρα, Δήμητρα Ερινύς) όπως και στην λυτρωτική, μυστηριακή διάστασή της (Δέσποινα της Λυκόσουρας), με την λατρεία της Βιάζουσας Ισχύος του Κυρίου των Δυνάμεων (η Ιερά των Αρχάδων Κορυφή του Λύκαιου Ολύμπου), ο Μέγας Πελασγικός Πόσις (Ποσειδών) με τον Μέγα Πάνα, τον Τράγο που αγναντεύει και παίζει αυλό, με την φαλλική Αφροδίτη του Κωτίλιου, με την ιχθυόμορφη τα κάτω Ευρυνόμη, - και επί πάσι επιτίθεται ο Απόλλων Επικούριος.

[Αναλυτικά διαπραγματεύομαι το πρόβλημα συνολικά και επί μέρους στις μελέτες μου υπό την κατηγορία «Απόλλων Επικούριος στις Βάσσεις», τμήμα Research Projects, του ιστότοπου του Ινστιτούτου.

Δείτε επίσης Απόστολος Πιερρής, ***Ο Ναός του Επικουρίου Απόλλωνος στις Βάσσεις της Φιγαλείας (Θρησκεία, Ιστορία, Τέχνη)***, στην Τριφυλική Εστία, Τεύχος 22 (Περίοδος Γ') 2016, σελ. 4-71 (Αφιέρωμα στον ναό του Επικουρίου Απόλλωνα).

Υπάρχουν στο διαδίκτυο (Youtube) βίντεο με διεξοδικές αναλύσεις μου του ναού επί τόπου.

Δείτε και την μελέτη μου ***Ονοματολογικά, Φυλετικά και Τοπολογικά της Τριφυλίας***, στην Τριφυλική Εστία, Τεύχος 21, 2015, σελ. 107-113].

[Η μετάβαση από ένα σε άλλο επίπεδο θρησκευτικότητας εκφράζεται αρχιτεκτονικά στην ιδιαίτερη μορφή σημαντικών ναών του Απόλλωνα. Η Ολυμπιακή μορφή περιλαμβάνει δομές της χθόνιας γονιμότητας και της δαιμονικής κυριότητας των δυνάμεων, ως άδυτα και μυχούς ή άλλες τροποποιήσεις του καθαρού ναϊκού συμβόλου της νέας θρησκευτικότητας, του περίπτερου σηκίου. Εκφράζεται η επιβολή της νέας θρησκευτικότητας επί των παλαιοτέρων.

Για τον ναό του Απόλλωνα Επικούριου στις Βάσσες της Φιγαλείας, δείτε τις πολλές μελέτες μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Απόλλων Επικούριος». Ειδικότερα συμβουλευθείτε την συνθετική παρουσίαση όλως των πτυχών και διαστάσεων του ζητήματος στην έρευνά μου **«Ο Ναός του Επικούριου Απόλλωνος στις Βάσσες της Φιγαλείας»**, Τριφυλική Εστία, Νο. 22, 2016, σελ. 4-71. Κριτική βιβλιογραφία έχω παραθέσει στις μελέτες μου.

Για τον κύριο ναό της Θήρας, τον ναό του Απόλλωνος Καρνείου, την εξέδρα για επιδείξεις και χορούς δίπλα στον ναό, με τεράστιο αρχαϊκό αναλημματικό τοίχο, και τις βραχοεπιγραφές γύρω, v. H. von Gaertringen, *Thera* I, 1899, pp. 275sq.; *Thera* III, 1904, pp. 64sq.

Για τον μεγάλο ναό του Απόλλωνος στην Κόρινθο, στο ύψωμα δίπλα στην αγορά, cf. R. Stillwell, *The Temple of Apollo and some other Buildings at Corinth*, (Corinth vol. I), pp. 115-134. [Για διπλό ναό στην Σικυώνα, με δεύτερο τμήμα άβατο αφιερωμένο στον Απόλλωνα Κάρναιο, v. Παυσανίας, II, 10, 2].

Για τους διαδοχικούς ναούς του Απόλλωνα στον Θέρμο της Αιτωλίας, δείτε τις έρευνες του Κ. Ρωμαίου, ΑΔ 2 και 4. Και H. Drerup, *Zu Thermos B*, in Marburger Winckelmann-Programm 1963, pp.1-12.

Για την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική ναών του Απόλλωνα, cf. V. Scully, *The Earth, the Temple and the Gods – Greek Sacred Architecture*, pp. 100-131].

]

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή, 27 Αυγούστου

Ταξίδι προς Δημητσάνα

7.30 μ.μ. Σεμινάριο 1, **Εισαγωγικά**

Το Υπομόχλιο του Ελληνισμού.

Ο Άξονας Σπάρτη – Παρρασία, Βάσσεσ – Ολυμπία

9.30 μ.μ. Δείπνο

*

Σάββατο, 28 Αυγούστου

10.30 π.μ. Αρχαιολογικός Χώρος/ Αρχαιολογική Συλλογή

Μεγαλόπολης

12.15 Αρχαιολογικός Χώρος και Μουσείο Λυκόσουρας

2.15 μ.μ. Αρχαιολογικός Χώρος Λυκαίων

3 μ.μ. Κορυφή Λυκαίου

4 μ.μ. *Αρχαιολογικός Χώρος και Ναός Απόλλωνος Επικουρίου*

Ανάλυση επί τόπου.

8.30 μ.μ. Σεμινάριο 2

Οι Μεγάλες Θεές, η Χθονία και ο Πόσις, ο Κύριος των

Δυνάμεων, ο Παν και η Αφροδίτη, - και ο Μέγας Κούρος.

Ανατομία του Ελληνισμού στον Τόπο της Γέννας

10 μ.μ. Δείπνο

Κυριακή, 29 Αυγούστου

10. 30 π. μ. ***Διάσχιση του Φαραγγιού του Λούσιου***

Κατά μήκος του ποταμού από Δημητσάνα μέχρι τις
εκβολές στον Αλφειό (Ραιτέαι).

Νέα Μονή Φιλοσόφου, Παλαιά Μονή Φιλοσόφου, Μονή
Τιμίου Προδρόμου, αρχαία Γόρτυς (Ασκληπιείον,
Ακρόπολις), Μονή Παναγίας Καλαμίου, Ραιτέαι.

8 μ.μ. Σεμινάριο 3

Θεία Φύση και Επιφάνεια Θεού

Εμβάθυνση και Επίδειξη στον Ελληνικό Μονισμό.

10 μ.μ. Δείπνο

Δευτέρα, 30 Αυγούστου

10.30 π.μ. Άντρο της Μέλαινας Δήμητρας

11.30 π.μ. Αρχαία Φιγαλεία

1 μ.μ. Διάσχιση της Νέδας

Κατά μήκος του ποταμού, από το Ιερό της Ευρυνόμης
μέχρι τους Καταρράκτες

8 μ. μ. Σεμινάριο 4

Ιστορικά και Πολιτισμικά της Φιγαλείας.

Πως οι Πελασγοί Έγιναν Έλληνες και τι Σημαίνει.

Τρίτη, 31 Αυγούστου

- 10.30 π.μ. Δημητσάνα, αρχαία Τεύθις
Η Βιβλιοθήκη και η Σχολή της Δημητσάνας στην
Οθωμανική Αυτοκρατορία
- 12.30 μ.μ. Στεμνίτσα,
Πρώτη Πελοποννησιακή Γερουσία
- 2.30 μ.μ. Καρύταινα,
Το Κάστρο, τα Κολοκοτρωναίικα
- 5 μ.μ. Επιστροφή
